

2016

Norad

RESULTATRAPPORT
KORTVERSJON

Sivilt samfunn

Forord

Det finnes 800 millioner grunner til å arbeide med bistand. Det er 800 millioner enkeltmennesker som lever i dyp fattigdom. Denne rapporten bruker mye statistikk, da må vi minne hverandre på at bak statistikken finnes mennesker med drømmer og håp, med muligheten til en bedre framtid.

Veien fram til et verdig liv kan synes lang, men heldigvis ser vi stor fremgang. Det er grunn til å være optimist! Vi kan nå det ambisiøse målet vi satte oss i 2015 om å avskaffe absolutt fattigdom i 2030. Men bare hvis vi bruker alle våre ressurser – og bruker dem godt. Det sivile samfunnet er avgjørende for å nå målet. Sivilsamfunn har mange ulike funksjoner, og rapporten viser hvordan de kan være avgjørende for samfunnsutviklingen. Historien har mange eksempler på dette. Desmond Tutus kamp mot apartheid i Sør-Afrika. Den tunisiske kvartetten som fikk fredsprisen i 2015. De er begge eksempler på kraften sivil samfunn kan være i utviklingen av sterke og selvstendige samfunn.

I en debatt om sivil samfunns rolle i fattige land, må vi lære av vår egen historie. Det sivile samfunnet bidrar til at myndighetene blir ansvarliggjort for sine handlinger. Det var sivil samfunn, gjennom sanitetskvinner, fagbevegelse og religiøse grupper som var med på å utvikle velferdssamfunnet. Disse erfaringene tar vi med oss i utviklingssamarbeidet. Samtidig er det viktig å huske på at de norske organisasjonene var nettopp det. Norske. Land kan ikke utvikles utenfra. Forankringen i samarbeidslandene er viktig, og det er viktig at deres røst styrkes. Når røstene fra samarbeidslandene blir sterkere og tydeligere, må partnerne fra rike land finne nye roller.

Bistand dreier seg også om verdier. I kampen for større åpenhet, for økonomiske, sosiale og politiske rettigheter og mot diskriminering, er sivil samfunn en helt sentral partner.

Årets resultatrapport viser at mange enkeltprosjekter gir gode resultater og har stor betydning for enkeltmennesker. Noen av eksemplene vi har trukket frem, kan virke små. Deres bidrag til samfunnsutvikling kan virke fjern. Det er et av dilemmaene med prosjektstøtte til sivilsamfunnsorganisasjoner. Den kan gi gode og viktige resultater for mange enkeltmennesker, samtidig som bidragene til samfunnsutviklingen kan være vanskelig å måle.

Årets rapport viser til 25 eksempler på hvordan sivil samfunn verden over skaper resultater, med støtte fra Norge.

Dette utgjør ikke det totale bildet, men illustrerer godt resultater, utfordringer og mangfoldet i den norske innsatsen.

Oslo, 09.12.2016

JON LOMØY
Direktør

Hovedbudskap

Sivilsamfunnstøtten er en viktig del av norsk utviklingssamarbeid. Norge bruker om lag 20 prosent av den totale bistanden på støtte til, eller via, sivilt samfunn. Det er over gjennomsnittet for giverland.

1 SIVLSAMFUNNET NÅR DE FATTIGSTE. Bærekraftsmålene er verdens utviklingsagenda fram mot 2030. Det første målet er å utrydde ekstrem fattigdom. Sivilsamfunnet gjennomfører utviklingstiltak, styrker sårbare grupper, og overvåker myndighetenes framdrift mot målene.

2 SIVLSAMFUNNET LEVERER NØDVENDIGE TJENESTER. Sivilsamfunnet bidrar til tjenestelevering, særlig i sårbare stater. Påvirkningsarbeid og samarbeid med myndigheter er viktig for å sikre koordinering og felles standarder, og for å sikre at myndighetene overholder sine forpliktelser.

3 SIVLSAMFUNNET HOLDER MYNDIGHETER ANSVARLIGE. Sivilt samfunn styrker åpenhet og deltakelse i demokratiske prosesser. I de norske utviklingsinitiativene Klima og skog og Olje for utvikling utfyller sivilsamfunnsstøtten det mellomstatlige samarbeidet ved å ansvarliggjøre myndigheter og bedrifter i forvaltningen av naturressurser.

4 HANDLINGSROMMET BEGRENSES I MANGE LAND. Retten til deltakelse, organisering og ytringsfrihet utfordres stadig. Det er kontinuerlig behov for å forsvare disse rettighetene og for å beskytte aktører som opplever brudd på dem.

5 LOKALE LEDERE ER VIKTIGE ENDRINGSAKTØRER. Grasrotorganisasjoner og tradisjonelle og religiøse ledere nyter stor tillit og innflytelse. Derfor kan de bidra til å endre skadelige holdninger og praksis. Religion og tradisjon kan misbrukes til å skape konflikt og opprør, eller det kan brukes konstruktivt i dialog for menneskerettigheter, fred og forsoning.

6 MAKT MÅ FLYTTES TIL SIVLSAMFUNNET I LAV- OG MELLOMINNTEKSLAND. Sivilsamfunnet i mottakerlandene må få mer innflytelse i utviklingssamarbeidet. Finansieringsformene må revurderes, og programmer må overføres til lokale eller nasjonale aktører på sikt.

7 SIVLSAMFUNNETS UTVIKLINGSARBEID ER FOR AVHENGIG AV STATSSTØTTE. Mange organisasjoner er økonomisk avhengige av offentlige midler. For å sikre større økonomisk bærekraft, må organisasjonene arbeide for å skaffe flere finansieringskilder.

8 BÅDE PROFFER OG GRASROT TRENGS. Profesjonelle organisasjoner sikrer god forvaltning av bistandsmidler. Det finnes grasrotbevegelser i samarbeidslandene som gjør godt arbeid selv om de ikke kan møte givernes forvaltningskrav. Nye former for partnerskap bør utvikles for å sikre at grasrota er med.

Ulike aktører i sivil samfunn

Sivilsamfunnsstrukturer har ofte utspring i grupper av mennesker som er knyttet til hverandre på bakgrunn av identitet, kultur, religion, familie, sosial status, behov eller interesser. Sivilsamfunnet består av nettverk, frivillige organisasjoner, fagforeninger, uavhengige medier, politiske partier, studentorganisasjoner, trossamfunn og idretts-, kunst- og kulturmiljøer. Disse inkluderer både formelt registrerte organisasjoner, uformelle grasrotorganisasjoner og sosiale bevegelser. Markedet, kommersielle aktører og offentlige organer regnes ikke som del av sivil samfunn. I denne oversikten presenteres eksempler på noen av de mest fremtredende typene av organiserte aktører i sivilsamfunnet. Det er ikke en komplett liste, og noen organisasjonstyper overlapper hverandre.

MASSEBEVEGELSER

mobiliserer et stort antall mennesker, ofte på tvers av sosial, etnisk og religiøs tilhørighet. Protestene på Den himmelske freds plass i Beijing i Kina i 1989, Oransjerevolusjonen i Ukraina i 2004 og Den arabiske våren i 2011 er eksempler på kjente massebevegelser.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

RETTIGHETSORGANISASJONER

representerer, eller er talerør for, grupper og individer som opplever at deres rettigheter blir krenket. Dette kan være urfolk, kvinner, barn, ungdom og mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rettighetsorganisasjoner driver gjerne politisk påvirkning lokalt og internasjonalt.

LAG OG FORENINGER

inkluderer idretts- og kulturorganisasjoner som tilbyr aktiviteter for sine medlemmer. Noen av disse aktørene driver bistand gjennom samarbeid med søsterorganisasjoner i andre land.

FOTO: SHUTTERSTOCK

LOKALE ORGANISASJONER

brukes i denne rapporten som betegnelse på organisasjoner basert i land som er mottakere av bistand. Disse kan være både små og store organisasjoner, basert i lokalsamfunn eller være nasjonale organisasjoner. Benevnelser er gjerne Community Based Organisations (CBOs) eller Non Governmental Organisations (NGOs). Organisasjonene har ofte utspring i interessegrupper, sosiale nettverk, etnisk, religiøs eller annen gruppetilhørighet. Andre er etablert av enkeltpersoner.

TROSBASERTE ORGANISASJONER

har lenge vært fremtredende aktører innen bistand. Religion, kultur og tradisjon er viktige normgivere i samfunnet. I mange land er dette sterkt sammenblandet, og religiøse ledere har stor innflytelse både i det sivile samfunnet og i politikken.

Trosbaserte organisasjoner deltar ofte i internasjonalt utviklings samarbeid. FOTO: KEN OPPRANN

FAGFORENINGER

er sammenslutninger av arbeidstakere med hovedmål å ivareta medlemmenes interesser og bidra til anstendige arbeidsvilkår. Bistand til fagforeninger gis gjennom internasjonalt solidaritetsarbeid og bidrar til kapasitetsutvikling slik at fagforeninger kan spille en aktiv og konstruktiv rolle i arbeidslivet.

Alle aktørene kan være lokale eller internasjonale

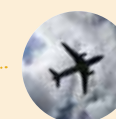
INTERNASJONALE ORGANISASJONER

er organisasjoner som har kontorer og prosjekter i flere land, ofte som en allianse eller føderasjon av nasjonale organisasjoner. Disse organisasjonene betegnes gjerne som International Non Governmental Organisations (INGOs). Noen er basert i mottakerland, men de fleste har utspring i giverland.

FRIE MEDIER

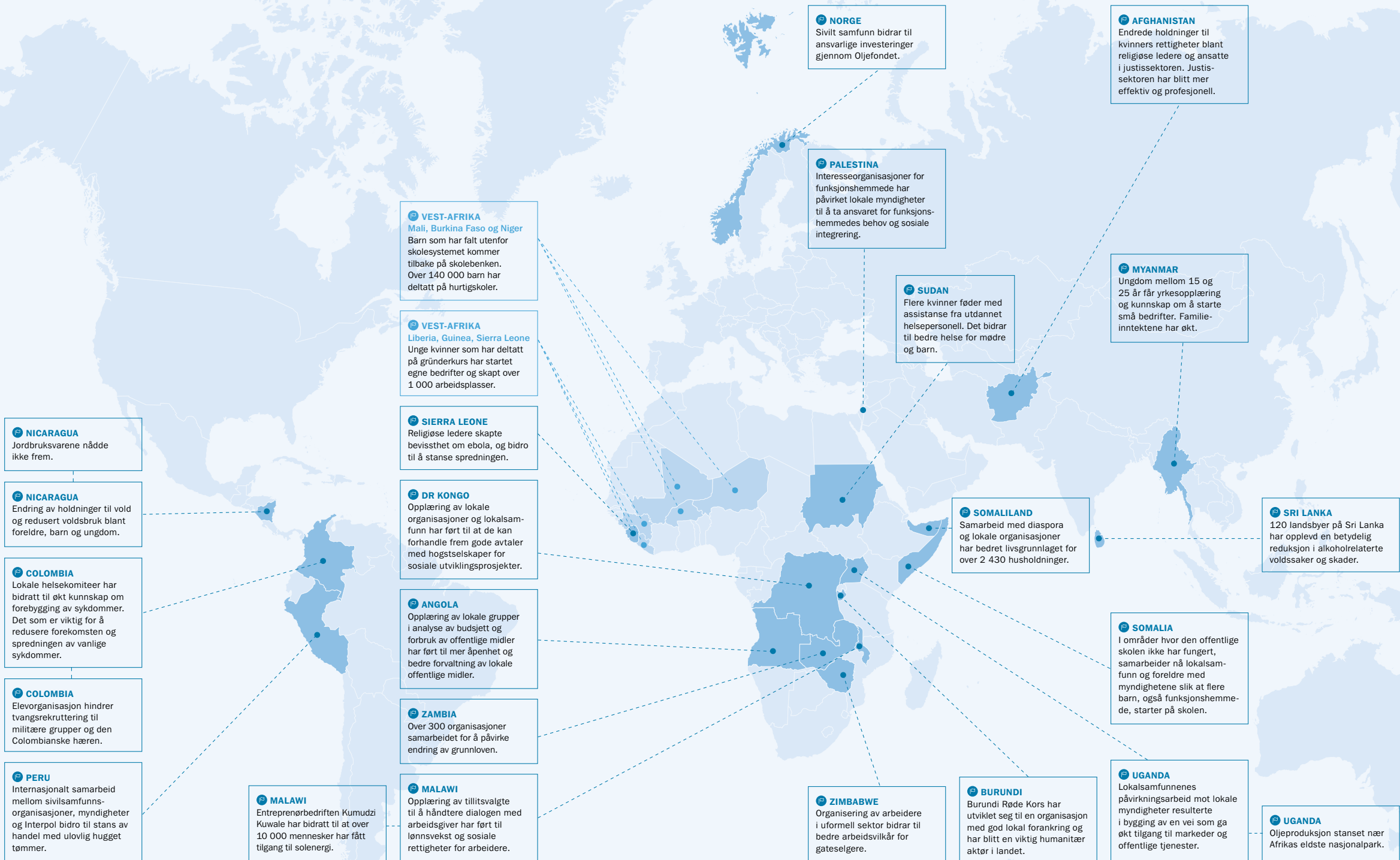
sprer informasjon og bidrar til offentlig debatt. Bistand til frie medier i utviklingsland innebærer gjerne kapasitetsutvikling som kan bidra til bedre faglig kvalitet på innhold og formidling av nyheter om sensitive temaer. Bistand gis også til beskyttelse av journalister som er utsatt for overgrep, særlig i land hvor ytrings- og informasjonsfriheten er begrenset.

DIASPORA

er mennesker som bor i et annet land enn de opprinnelig kommer fra. Mange opprettholder sterke bånd til sine hjemland og sender betydelige beløp til familier og slektninger i hjemlandet. Noen danner egne organisasjoner og går sammen for å støtte utviklingsprosjekter i hjemlandet med egne innsamlede midler. Noen organisasjoner får offentlige midler til sine prosjekter.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Lokale myndigheter tar mer ansvar i Palestina: Norges Handikapforbund og lokale partnere har bidratt til at de palestinske myndighetene tar større ansvar for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne. Bildet er fra aktivitetssenteret i den palestinske flyktningleiren al-Fari'ah. FOTO: KEN OPPRANN

Fagorganisering i vannsektoren i Malawi: Norsk LO har siden 1995 støttet Malawis landsorganisasjon MCTU med mål om å styrke partenes rolle i arbeidslivet. Zeka King Banda (26) i gul hjelm, begynte å jobbe som læregutt hos Central Region Water Board for fire år siden. Han forteller at det positive med å være organisert er et bedre arbeidsmiljø. FOTO: KEN OPPRANN

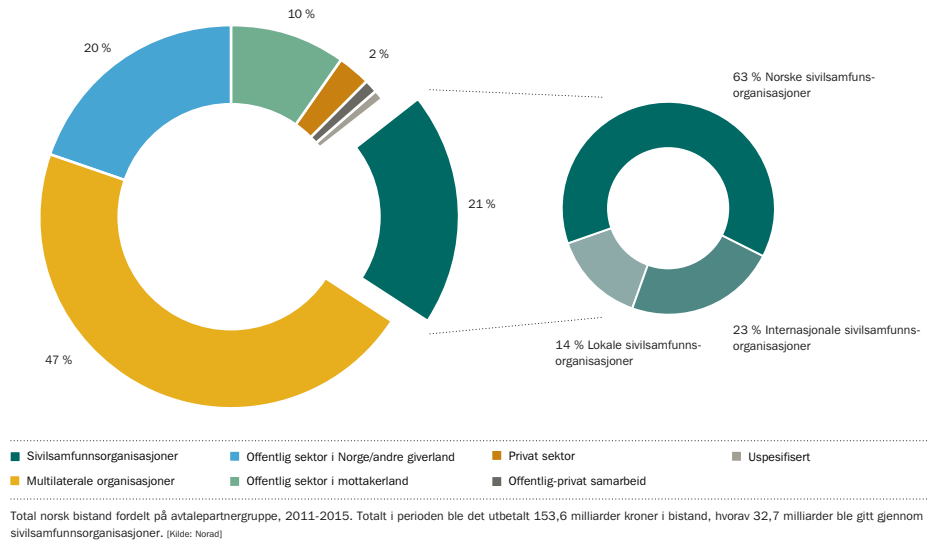

Nye arbeidsplasser og strøm i Malawi: I fiskelandsbyen Kapeta, ved bredden av Malawisjøen bor 17 år gamle Atifa Livona. Lampen som lades opp på dagtid er i flittig bruk hjemme hos Atifa. Hun forteller at det har blitt lettere å lage mat, lettere å finne veien i mørket og ikke minst har det blitt lettere å lese lekser etter mørkets frembrudd. FOTO: KEN OPPRANN

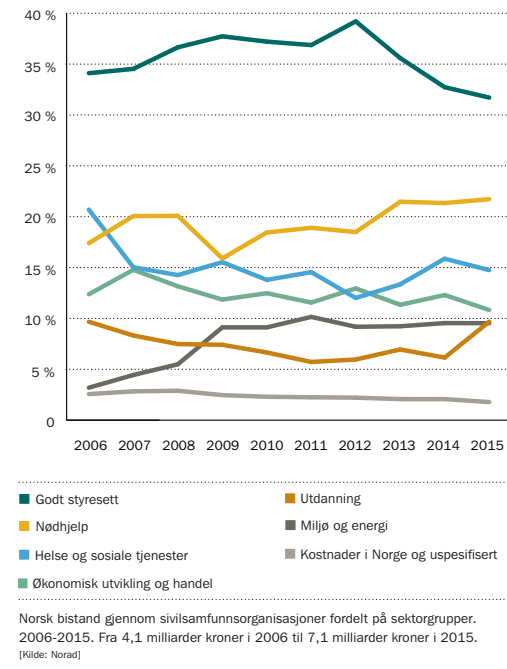
Yrkesopplæring gir nye muligheter i Myanmar: I Hpa-an, Kayin State i Myanmar tilbyr Flyktningshjelpen yrkesopplæring for ungdom i alderen 18 - 25 år. Tre ganger i året blir hundre studenter tatt inn i opplæringen, femti på søm og femti på mekanikerlinjen. Ved avlagt og bestått eksamen får sømstudentene sin egen symaskin og 30 000 kyat i startkapital. Studentene fra mekanikerlinja får verktøykasse i tillegg til startkapital. FOTO: KEN OPPRANN

FIGUR 1 // 21 PROSENT AV BISTANDEN I PERIODEN 2011-2015 GIKK TIL SIVLSAMFUNNSORGANISASJONER

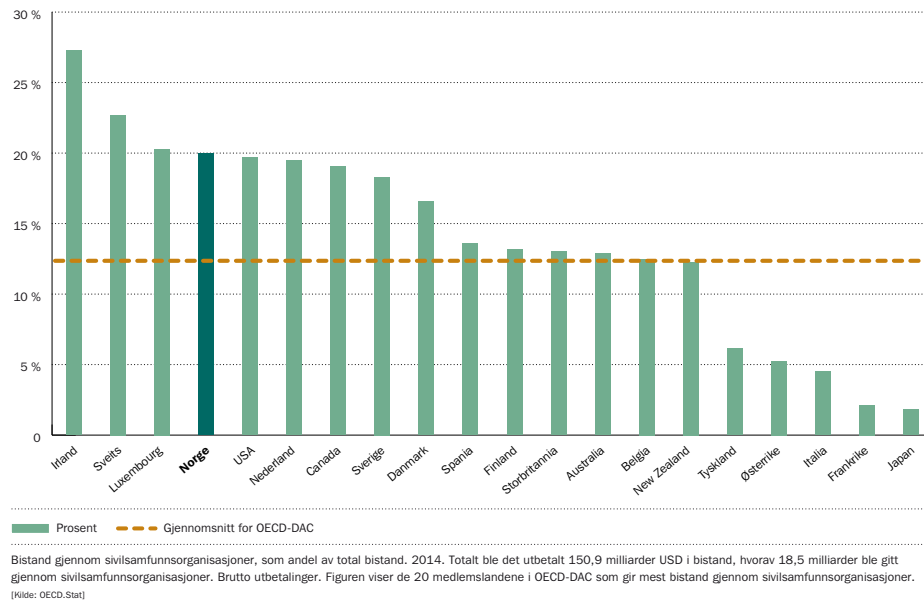
Støtten til sivil samfunn i perioden 2011 – 2015 tilsvarer 21 prosent av den totale bistanden i perioden. 13 prosent av den totale bistanden gikk til norske organisasjoner, fem prosent til internasjonale organisasjoner og tre prosent til lokale organisasjoner.

FIGUR 3 // GODT STYRESETT HAR VÆRT DET VIKTIGSTE INNSATSMRÅDET DE SISTE TI ÅRENE

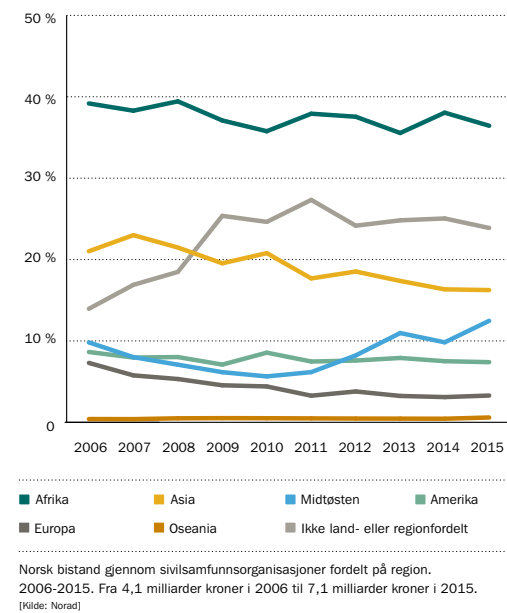
Over halvparten av bistanden gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner i perioden 2006 – 2015 gikk til godt styresett og nødhjelp.

FIGUR 2 // STOR FORSKJELL I ANDEL AV BISTANDEN GJENNOM SIVLSAMFUNNSORGANISASJONER

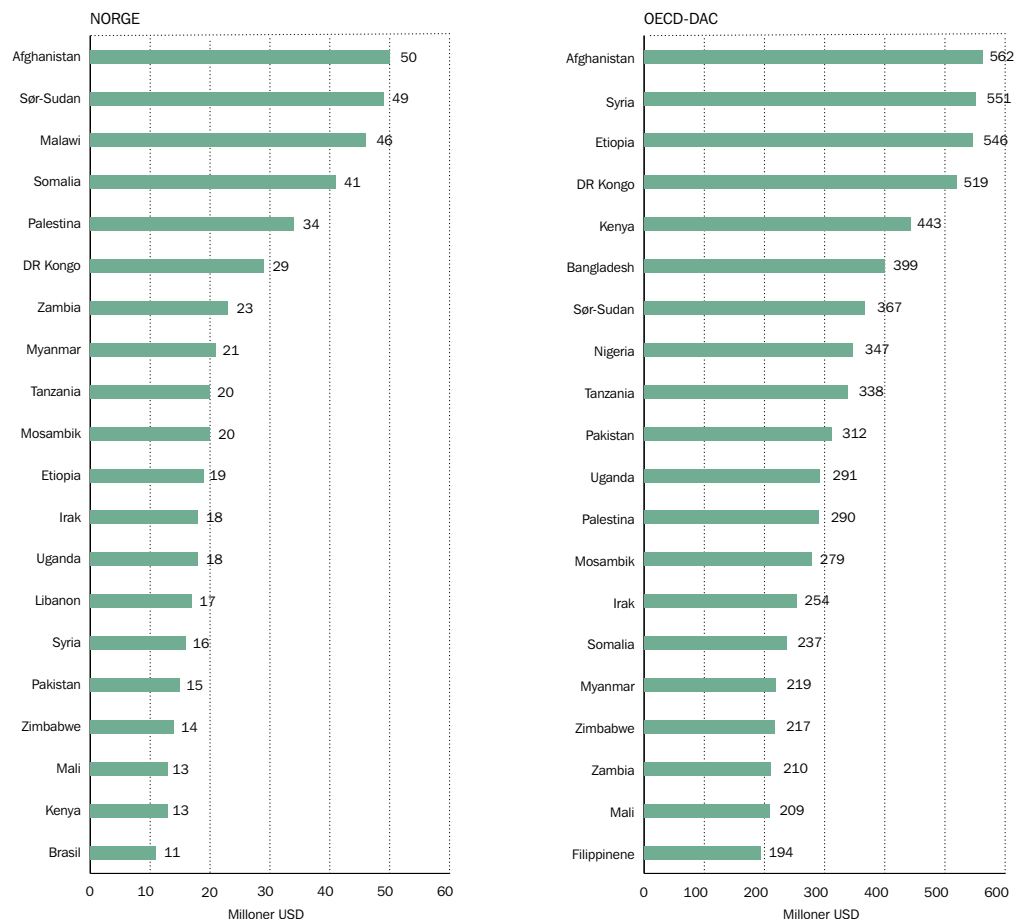
Norge gir en relativt høy andel av bistanden gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner.

FIGUR 4 // OVER HALVPARTEN AV SIVLSAMFUNNSSTØTTEN GÅR TIL AFRIKA OG ASIA

Over halvparten av sivilsamfunnsstøtten de siste ti årene har gått til Afrika og Asia. En mindre del gikk til Midtøsten Amerika og Europa. Bistand som ikke var land- eller regionfordelt økte. Dette dreier seg blant annet om kjernestøtte til organisasjoner som jobber globalt, informasjonsstøtte og globale prosjekter.

FIGUR 5 // AFGHANISTAN VAR DET STØRSTE MOTTAKERLANDET AV BÅDE NORSK OG INTERNASJONAL CIVILSAMFUNNSBISTAND

De 20 største mottakerlandene av norsk sivilsamfunnsbistand og av sivilsamfunnsbistand fra medlemsland i OECD-DAC, 2014. Brutto utbetalinger. (Kilde: OECD.Stat)

I alt var 17 av de 20 største mottakerne av sivilsamfunnsbistand fra medlemmene i OECD-DAC også blant de 20 landene som mottok mest sivilsamfunnsstøtte fra Norge i 2014.

Norad

Direktoratet for utviklingssamarbeid

Postadresse: Postboks 8034 Dep, NO-0030 OSLO

Besøksadresse: Bygdøy allé 2, 0257 Oslo

Tel: +47 23 98 00 00 / Fax: +47 23 98 00 99

www.norad.no / postmottak@norad.no